

Carrer de José Nadal Lostado, o de l'Empedrat

Concha Saura Company
Cronista Oficial d'Alfara de la Baronia

marzo 2018

Emitido por Onda Cero – Sagunto, Publicado por el periódico Levante, actualizado

De sempre el ser humà ha entés que millorar els accesos i les vies públiques contribuïx a millorar el seu sistema de vida. Una ajuda per a fer la vida quotidiana el més confortable que es podia era empedrar els carrers.

Les pedres es posaven als carrers de terra per a què, quan baixara l'aigua torrencial de la pluja, la gent passara sobre elles i no es mullara, i per a sostindre la terra.

També hi havia que calcular l'eix dels carros per tal que les rodes circularen per la terra o les lloses i no es trencaren.

Amb el temps la necessitat d'empedar es va convertir en lleis que s'aplicaren als carrers que tenim.

A l'any 1821, durant el Trieni Lliberal, el *Projecte de Llei Orgànica de Sanitat Pública* disposava que a tots els pobles s'empedraren els carrers i les places. Aquesta voluntat s'arreplega en la *Instrucció General de Sanitat*, de 1904, on es creen, entre altres òrgans, les Junes Municipals per a vetlar per la salut pública, si bé el seu origen el podem encontrar ja en la *Constitució de 1812*, on l'article 321 diu que a càrrec dels Ajuntaments estarà la policia de salubritat i comoditat i també la beneficiència municipal.

Aquestes lleis eren conegudes a Alfara, junt als oficis que, al respecte, es remetrien de manera rutinaria des de Governació. A l'Arxiu Municipal del poble podem estudiar el *Corpus Legal de 1812* i el seu desenvolupament posterior. I propvinent d'aquesta època tenim el fet del seu compliment en el carrer d'Empedrat. És l'únic carrer que es va empedrar, però segurament correspondria a allò on el poble, econòmicament, podia arribar.

Situat a la zona nord del poble, el seu origen està en l'ampliació urbana al segle XIX. Quan es va obrir era l'Arraval. A partir de la col.locació de les pedres, i, inclús ara, fou conegut com l'Empedrat.

Ja al segle XX, oficialment li donaren per nom José Nadal Lostado. Fill d'Alfara compaginà el treball a la seua farmàcia al carrer Major núm. 36 amb la direcció de la banda de música, i va ser alcalde entre els anys 1924 a 1927.

És un carrer menut, de 21,50 metres de llarg per 5,40 metres d'ample, amb molta pendent i poc espai.

Es col.locaren pedres del riu, de cant, amb una superfície que ja es procurava que fora roma i que el pas del carros ajudava a llimar.

L'empedrat es repartia al llarg del carrer, donant la curva al centre per a què les aigües confluien allí, guardant la pendent que es requeria (altra forma d'ús comú era: pedres horitzontals i, al mig, en vertical). Primer es feia un llit de terra, a continuació es

cool.locaven les pedres acoplant el tamany al lloc. El tercer pas era tirar terra barrejada amb cal i s'agranava per a què es plenaren els buits. Finalment es banyava un poc.

Després tot era cuidar el carrer amb plantes que l'animaren i disfrutar-lo.

Abans de tancar l'article pregue em permeteu dir unes paraules. Són d'agraïment a la gent del poble d'Alfara que, ara i al llarg de tots els anys, ha tingut a bé, gustosament, anar relatant els seus records.

Carrer de l'Empedrat. Actual José Nadal Lostado
Abans de l'asfaltat a l'any 1981
Foto : Arxiu Municipal